

<i>Rodzaj dokumentu:</i>	Zasady oceniania rozwiązań zadań
<i>Egzamin:</i>	Egzamin maturalny
<i>Przedmiot:</i>	Język kaszubski
<i>Poziom:</i>	Poziom rozszerzony
<i>Forma arkusza:</i>	MOK-R1_1P-202
<i>Termin egzaminu:</i>	Termin główny – czerwiec 2020 r.
<i>Data publikacji dokumentu:</i>	3 sierpnia 2020 r.

Uwaga: Akceptowane są wszystkie odpowiedzi merytorycznie poprawne i spełniające warunki zadania.

Zadanie 1. (0–1)

Wymagania ogólne	Wymagania szczegółowe
II. Rozumienie wypowiedzi [...] pisemnych o tematyce związanej z życiem codziennym i omawianą lekturą; wykorzystanie informacji w nich zawartych [...].	2.4. Zdający odczytuje sens tekstu (a w nim znaczenia [...] grup zdań uporządkowanych w akapicie), potrafi objaśnić ich sens oraz funkcję na tle całości.

Zasady oceniania

- 1 p. – za poprawną odpowiedź.
0 p. – za odpowiedź błędną albo brak odpowiedzi.

Rozwiązanie

C

Zadanie 2. (0–1)

III. Tworzenie wypowiedzi w języku kaszubskim [...] posługiwanie się rozwiniętym zasobem środków językowych (gramatycznych [...]).	3.2. Zdający posługuje się językiem kaszubskim w sposób zapewniający sprawną komunikację językową [...].
---	--

Zasady oceniania

- 1 p. – za poprawną odpowiedź.
0 p. – za odpowiedź błędną albo brak odpowiedzi.

Przykładowe rozwiązanie

Kùńszta są wòżnym dzělã sztòłtowaniò kòżdégò człowieka, a òsoblëwie człowieka młodégò. Temù baro wòżné je, żebë òd nômlòdszych lat wëchòwëwac przez kòntakt z kùńszta. Tak prowadzoné wëchòwanié mòże brzadowac wikszą bënëwą wrzlëwòtą człowieka, co pózni bądze sã przekłòdało na jego pòstawë i pòzdrzatci.

Zadanie 3. (0–1)

II. Rozumienie wypowiedzi [...] pisemnych o tematyce związanej z życiem codziennym i omawianą lekturą; wykorzystanie informacji w nich zawartych [...].	2.4. Zdający odczytuje sens tekstu (a w nim znaczenia [...] wyrazów [...]), potrafi objaśnić ich sens [...].
---	--

Zasady oceniania

- 1 p. – za poprawną odpowiedź.
0 p. – za odpowiedź błędną albo brak odpowiedzi.

Rozwiązanie

B

Zadanie 4. (0–2)

II. Rozumienie wypowiedzi [...] pisemnych o tematyce związanej z życiem codziennym i omawianą lekturą; wykorzystanie informacji w nich zawartych [...].	2.4. Zdający odczytuje sens tekstu (a w nim znaczenia [...] wyrazów [...]), potrafi objaśnić ich sens [...].
---	--

Zasady oceniania

2 p. – za podanie czterech synonimów.

1 p. – za podanie trzech synonimów.

0 p. – za odpowiedź niepełną lub błędną albo brak odpowiedzi

Przykładowe rozwiązanie

rozmajiti – rozmajitoôrtny

globalny – ôglowi

nieòdewstałi – nieòdrzeszny

wiòldzi – zachtny

Zadanie 5. (0–1)

II. Rozumienie wypowiedzi [...] pisemnych o tematyce związanej z życiem codziennym i omawianą lekturą; wykorzystanie informacji w nich zawartych [...].	2.3. Zdający rozpoznaje różne odmiany języka [...].
---	---

Zasady oceniania

1 p. – za poprawną odpowiedź.

0 p. – za odpowiedź błędną albo brak odpowiedzi.

Rozwiązanie

B

Zadanie 6. (0–2)

II. Rozumienie wypowiedzi ustnych i pisemnych o tematyce związanej z życiem codziennym i omawianą lekturą.	2.4. Zdający odczytuje sens tekstu (a w nim znaczenia [...] wyrazów [...]), potrafi objaśnić ich sens [...].
--	--

Zasady oceniania

2 p. – za cztery poprawne odpowiedzi.

1 p. – za trzy poprawne odpowiedzi.

0 p. – za odpowiedź niepełną lub błędną albo brak odpowiedzi.

Przykładowe rozwiązanie

L.p.	znaczenie	słowò
1.	Zbiér tekstów z zòkrážégò epiczi, lirczi i dramatu	lëteratura
2.	Zwäkòszlachòwné słowò	ònomatopejò
3.	Przędny abò drëgòplanowi w dokazu	bòhater
4.	Tłómaczenie dokazu z jednégò jãzëka na drëdzi	przełożënk

Zadanie 7. (0–2)

II. Rozumienie wypowiedzi ustnych i pisemnych o tematyce związanej z życiem codziennym i omawianą lekturą; wykorzystanie informacji w nich zawartych w różnych sytuacjach komunikacyjnych.	2.6 Zdający odczytuje sens tekstów [...], publicystycznych (artykuł, reportaż), [...] uwzględniając zawarte w nich informacje.
--	--

Zasady oceniania

2 p. – za cztery poprawne odpowiedzi.

1 p. – za trzy poprawne odpowiedzi.

0 p. – za odpowiedź niepełną lub błędną albo brak odpowiedzi.

Rozwiązanie

1. P

2. F

3. P

4. F

Zadanie 8. (0–1)

III. Tworzenie wypowiedzi w języku kaszubskim [...] posługiwanie się rozwiniętym zasobem środków językowych (gramatycznych [...]).	3.2. Zdający posługuje się językiem kaszubskim w sposób zapewniający sprawną komunikację językową [...].
--	--

Zasady oceniania

1 p. – za poprawną odpowiedź.

0 p. – za odpowiedź błędną albo brak odpowiedzi.

Przykładowe rozwiązanie

Wôrtnotë ùniwersalnë to taczé, chtërne są gwôsnë wszëtczim lëdzóm na całim swiece. Wedle aùtorczy tłómaczeniô tekstu nôležą do nich: miłota, drëszba i wdzãcznosc, a téż ùmiejãtnosc wzôjny pòmòcë. Midzë nima nalazłë sã téż taczé znanczi dobrégò wëchòwaniô jak: ùmiejãtnosc dzãkòwaniô, proszeniô i przëpròszaniô.

Zadanie 9. (0–1)

II. Rozumienie wypowiedzi ustnych i pisemnych o tematyce związanej z życiem codziennym i omawianą lekturą; wykorzystanie informacji w nich zawartych w różnych sytuacjach komunikacyjnych.	2.4. Zdający odczytuje sens tekstu (a w nim znaczenia [...] wyrazów [...]), potrafi objaśnić ich sens [...].
--	--

Zasady oceniania

1 p. – za poprawną odpowiedź.

0 p. – za odpowiedź błędną lub brak odpowiedzi.

Rozwiązanie

B

Zadanie 10. (0–1)

II. Rozumienie wypowiedzi ustnych i pisemnych o tematyce związanej z życiem codziennym i omawianą lekturą; wykorzystanie informacji w nich zawartych w różnych sytuacjach komunikacyjnych.	2.4. Zdający odczytuje sens tekstu (a w nim znaczenia [...] grup zdań uporządkowanych w akapicie), potrafi objaśnić ich sens oraz funkcję na tle całości.
--	---

Zasady oceniania

1 p. – za poprawną odpowiedź.

0 p. – za odpowiedź błędną lub brak odpowiedzi.

Rozwiązanie

C

Zadanie 11. (0–20)

IV. Przetwarzanie tekstu sformułowanego w języku kaszubskim [...] pisemnie [...].	4.2. Zdający przekazuje w języku polskim główne myśli lub wybrane informacje z tekstu w języku kaszubskim.
---	--

Przykładowa realizacja

Po pierwsze należy stwierdzić, iż z całą pewnością pomocą dla kaszubskich twórców jest normalizacja kaszubskiej pisowni. Lepiej zapewne, gdy w jakimś języku obowiązuje jedna pisownia i wszyscy piszą tak samo. Są jasne zasady, nie trzeba zastanawiać się, jak pisać, wystarczy jedynie nauczyć się zasad i pisać.

Po drugie dużą pomocą jest ustalenie słownictwa w wielu obszarach, zwłaszcza tych specjalistycznych. Istnieje sporo słów, których Kaszubi nie używają na co dzień. Taka terminologia jest stopniowo opracowywana i publikowana.

Można by powiedzieć, że to samo dotyczy wszystkich innych środków językowych – ustalenie jasnych i identycznych dla wszystkich norm jest ułatwieniem dla piszących. To również może ułatwić odbiór dzieł czytelnikom, jeśli znają oni ten sam znormalizowany język. Bardzo przydatnym skutkiem normalizacji języka są też dla piszących słowniki, a także wszelkie publikacje kodyfikujące język.

Zasady oceniania

Numer Zadania 11	Częstki semantyczne	Szczegółowa Punktacja	Ogólna punktacja
1.	<i>Pò pierszé ... kaszëbsczégò pisënkù.</i> Za przetłumaczenie słowa: <i>pisënkù</i> Za zrozumienie całości:	1 1	2
2.	<i>To je gwës ... piszą tak samò.</i> Za przetłumaczenie zwrotu: <i>to je gwës</i> Za zrozumienie całości:	1 1	2
3.	<i>Są jasné wskôzë ... sã nauczëc i pisac.</i> Za przetłumaczenie słów: <i>wskôzë, leno, sygnie</i> Za zrozumienie całości:	1+1+1 1	4
4.	<i>Pò drëdzë... specjalisticznëch.</i> Za przetłumaczenie słów: <i>słowiznë, òbrëmieniach</i> Za zrozumienie całości:	1+1 1	3
5.	<i>Je wiele słów... pùblikòwónò.</i> Za przetłumaczenie wyrażenia: <i>pò kąsynkù</i> Za zrozumienie całości:	1 1	2
6.	<i>Mòžno bë rzec... ùłatwienim dlò piszącëch.</i> Za przetłumaczenie zwrotu: <i>tikò sã</i> Za zrozumienie całości:	1 1	2
7.	<i>To téz mòże... znormalizowóny jãzëk.</i> Za przetłumaczenie słowa: <i>dokazów</i> Za zrozumienie całości:	1 1	2
8.	<i>Baro przëdatnym... kòdifikùjącé jãzëk.</i> Za przetłumaczenie słów: <i>brzadã, słowarze</i> Za zrozumienie całości:	1+1 1	3
			20

Zadanie 12. (0–30)

Temat 1. Jaczé znaczenié mają dôwné kaszëbsczé legendë w sztôłtowanim tożsamòscë terôczasnëch Kaszëbów? Rozważë problem na spòdlim pòdónégò tekstu i jinégò tekstu kùlturë. Twòja robòta miałabë miec co nòmni 300 słówów.

Wymagania ogólne	Wymagania szczegółowe
III. Tworzenie wypowiedzi [...] pisemnych w języku kaszubskim [...].	Zdający: 3.4. tworzy samodzielną wypowiedź argumentacyjną według podstawowych zasad logiki i retoryki (stawia tezę lub hipotezę, dobiera argumenty, porządkuje je, hierarchizuje, dokonuje ich selekcji pod względem użyteczności w wypowiedzi, podsumowuje, dobiera przykłady ilustrujące wywód myślowy, przeprowadza prawidłowe wnioskowanie).
V. Analiza i interpretacja tekstów kultury.	Zdający: 5.2. rozpoznaje problematykę utworu; 5.8. rozpoznaje [...] symbole kulturowe i znaki tradycji oraz określa ich funkcje w utworze; rozpoznaje retoryczną organizację wypowiedzi; 5.9. wykorzystuje w interpretacji elementy znaczące dla odczytania sensu utworu (tytuł, podtytuł, puenta, kompozycja, słowa-klucze, motto); konteksty literackie, kulturowe; 5.11. dostrzega obecne w utworach literackich oraz innych tekstach kultury wartości regionalne, narodowe i uniwersalne.

Kryteria oceny wypowiedzi argumentacyjnej

A	Określenie problemu	B	Sformułowanie stanowiska wobec rozwiązania przyjętego przez autora tekstu	C	Poprawność rzeczowa	D	Zamysł kompozycyjny	E	Spójność lokalna	F	Styl tekstu	G	Poprawność językowa	H	Poprawność zapisu
6	Określenie problemu zgodne z tekstem i pełne	6	Stanowisko adekwatne do tekstu i pełne	2	Brak błędów rzeczowych	4	Kompozycja funkcjonalna	2	Pełna spójność wypowiedzi lub nieznaczne zaburzenia spójności	3	Styl stosowny	4	Brak błędów lub nieliczne błędy nierażące	3	Zapis w pełni poprawny lub nieliczne błędy nierażące
4	Określenie problemu zgodne z tekstem, ale niepełne	4	Stanowisko adekwatne do tekstu, ale niepełne			2	Zaburzenia funkcjonalności kompozycji	1	Znaczne zaburzenia spójności	2	Styl częściowo stosowny	2	Liczne błędy nierażące lub nieliczne błędy rażące	2	Liczne błędy nierażące lub nieliczne błędy rażące
2	Określenie problemu częściowo zgodne z tekstem	2	Stanowisko częściowo adekwatne do tekstu			0	Jeden błąd lub więcej błędów rzeczowych	0	Brak zamysłu kompozycyjnego	0	Wypowiedź niespójna	0	Styl niestosowny	0	Liczne błędy rażące

UWAGA

Jeśli w kategorii A praca uzyska 0 punktów, egzaminator nie przyznaje punktów w pozostałych kategoriach.

Jeśli w kategorii A praca uzyska 2 punkty, a w kategorii B – 0 punktów, egzaminator nie przyznaje punktów w pozostałych kategoriach.

Jeśli praca składa się z mniej niż 300 słów, egzaminator przyznaje punkty tylko w kategoriach A, B i C.

Pojawienie się rzeczowego błędu kardynalnego dyskwalifikuje pracę – zdający otrzymuje 0 punktów.

Objaśnienia

A. Określenie problemu. Zdający powinien zrozumieć, jaki problem podejmuje autor w przedstawionym fragmencie tekstu, i sformułować ten problem. Określenie problemu jest oceniane ze względu na to, czy jest **zgodne z tekstem** i czy jest **pełne**.

- Określenie problemu uważa się za **pełne**, jeśli praca zawiera zarówno odtworzenie problemu (np. w postaci pytania), jak i jego interpretację, czyli umieszczenie tego problemu w odpowiednim kontekście. Interpretacja problemu powinna być uzasadniona (np. wagę problemu można uzasadnić jego historycznymi uwarunkowaniami lub współczesnymi implikacjami).
- Określenie problemu uważa się za **niepełne**, jeśli praca nie zawiera interpretacji trafnie rozpoznanego problemu.
- Określenie problemu uważa się za **częściowo zgodne** z tekstem, jeśli zdający nie w pełni rozpoznaje problem główny lub wydobywa z tekstu tylko problem drugorzędny.

B. Sformułowanie stanowiska zdającego wobec rozwiązania przyjętego przez autora tekstu Zdający powinien **omówić i ocenić rozwiązanie** zaproponowane przez autora w przedstawionym tekście. Sformułowanie stanowiska zdającego wobec rozwiązania przyjętego przez autora tekstu jest oceniane ze względu na to, czy jest **adekwatne do tekstu** i czy jest **pełne**.

- Sformułowanie stanowiska wobec rozwiązania przyjętego przez autora tekstu **częściowo adekwatne do tekstu** zniekształca rozwiązanie proponowane przez autora.
- Sformułowanie stanowiska wobec rozwiązania przyjętego przez autora tekstu uważa się za **pełne**, gdy zawiera ono odtworzenie rozwiązania przyjętego przez autora tekstu oraz trafne odwołania do innych tekstów kultury uzasadniające stanowisko zdającego.
- Sformułowanie stanowiska wobec rozwiązania przyjętego przez autora tekstu uważa się za **niepełne**, kiedy brak trafnego odwołania do innych tekstów kultury uzasadniających stanowisko zdającego.

C. Poprawność rzeczową ocenia się na podstawie liczby błędów rzeczowych. Pomyłki (np. w nazwach własnych lub datach) niewpływające na sformułowanie stanowiska wobec rozwiązania przyjętego przez autora tekstu uważa się za usterki, a nie błędy rzeczowe.

Błąd kardynalny to błąd rzeczowy świadczący o nieznajomości: (1) tekstu kultury, do którego odwołuje się zdający oraz (2) kontekstu interpretacyjnego przywołanego przez zdającego.

D. Zamysł kompozycyjny ocenia się ze względu na **funkcjonalność segmentacji i uporządkowania tekstu** właściwych wybranemu przez zdającego gatunkowi wypowiedzi. Należy wziąć pod uwagę, czy w tekście zostały wyodrębnione – językowo i graficznie – części pracy i akapity niezbędne dla jasnego sformułowania stanowiska i uzasadniających go argumentów oraz czy wyodrębnione części i akapity są uporządkowane konsekwentnie (bez luk i zbędnych powtórzeń).

- Kompozycja jest **funkcjonalna**, jeśli podział tekstu na segmenty (części) i ich porządek (układ) są ściśle powiązane z porządkiem treści i realizowanymi w tekście funkcjami retorycznymi. Odejście od zasady trójdzielnej kompozycji nie jest błędem, jeśli segmentacja jest funkcjonalna.

Wagę zaburzenia funkcjonalności ocenia egzaminator na podstawie całości pracy (np. brak zakończenia w pracy, w której zdający jasno rozwija swoją myśl, uznaje się za niewielkie zaburzenie, natomiast brak rozdzielenia interpretacji problemu od interpretacji rozwiązania lub podważenie w zakończeniu wcześniejszych wywodów – za znaczne zaburzenie).

E. Spójność lokalną ocenia się na podstawie zgodności logicznej i gramatycznej między kolejnymi, znajdującymi się w bezpośrednim sąsiedztwie zdaniem w akapitach. Znaczne zaburzenia spójności wypowiedzi to np. akapity zbudowane z sekwencji zdań niepowiązanych ze sobą ani logicznie, ani gramatycznie (potok luźnych myśli, skojarzeń).

F. Styl tekstu napisanego przez zdającego ocenia się ze względu na **stosowność**.

Styl uznaje się za stosowny, jeśli zachowana jest zasada *decorum* (dobór środków językowych jest celowy i adekwatny do wybranego przez zdającego gatunku wypowiedzi, sytuacji egzaminacyjnej, tematu i intencji wypowiedzi oraz odmiany pisanej języka). Dopuszcza się drobne, sporadyczne odstępstwa od stosowności.

Styl częściowo stosowny dotyczy wypowiedzi, w której zdający niefunkcjonalnie łączy różne style, nie kontroluje jednolitości stylu – np. w wypowiedzi pojawiają się wyrazy i konstrukcje z języka potocznego, nieoficjalnego, wtręty ze stylu urzędowego, nadmierna metaforyka.

Mieszanie różnych stylów wypowiedzi uznaje się za uzasadnione, jeśli jest funkcjonalne.

Styl jest niestosowny, jeśli wypowiedź zawiera np. wulgaryzmy lub ma charakter obraźliwy. Styl wypracowania nie musi być zgodny z upodobaniami stylistycznymi egzaminatora.

G. Poprawność językową ocenia się ze względu na **liczbę** i **wagę** błędów składniowych, leksykalnych, słowotwórczych, frazeologicznych, fleksyjnych i stylistycznych.

Błąd stylistyczny to konstrukcja zgodna z normą językową, ale niewłaściwa w sytuacji, w której powstaje tekst, oraz nieodpowiednia dla stylu, w jakim tekst jest pisany, np. udziwniona metafora, niefunkcjonalny kolokwializm, wulgaryzm, nieuzasadnione powtórzenie leksykalne lub składniowe. Błędów logicznych nie uznaje się za błędy stylistyczne.

H. Poprawność zapisu ocenia się ze względu na **liczbę** błędów ortograficznych i interpunkcyjnych (szacowaną odpowiednio do objętości tekstu) oraz ich **wagę** (błędy rażące i nierażące). Za **błąd rażący** uznaje się błąd, który polega na naruszeniu ogólnej reguły ortograficznej lub interpunkcyjnej w zapisie słów lub fraz o wysokiej frekwencji.

Temat 2. Dokònôj przërównawczy interpretacji pòdònëch dokazów. Twòja robòta miałabë miec co nòmni 300 słówów.

Wymagania ogólne	Wymagania szczegółowe
III. Tworzenie wypowiedzi [...] pisemnych w języku kaszubskim [...].	Zdający: 3.4. tworzy samodzielną wypowiedź argumentacyjną według podstawowych zasad logiki i retoryki (stawia tezę lub hipotezę, dobiera argumenty, porządkuje je, hierarchizuje, dokonuje ich selekcji pod względem użyteczności w wypowiedzi, podsumowuje, dobiera przykłady ilustrujące wywód myślowy, przeprowadza prawidłowe wnioskowanie).
V. Analiza i interpretacja tekstów kultury.	Zdający: 5.2. rozpoznaje problematykę utworu; 5.4. wskazuje zastosowane w utworze językowe środki artystycznego wyrazu oraz inne wyznaczniki poetyki danego utworu (z zakresu podstaw wersyfikacji, kompozycji) i określa ich funkcje; 5.4. R. przeprowadza interpretację porównawczą utworów literackich; 5.7. rozpoznaje sposoby kreowania bohatera i świata przedstawionego ([...] sytuację liryczną [...]); 5.8. rozpoznaje [...] symbole kulturowe i znaki tradycji oraz określa ich funkcje w utworze; 5.9. wykorzystuje w interpretacji elementy znaczące dla odczytania sensu utworu (tytuł, [...] słowa-klucze [...]); konteksty literackie, kulturowe; 5.11. dostrzega obecne w utworach literackich oraz innych tekstach kultury wartości regionalne, narodowe i uniwersalne.

Kryteria oceny interpretacji porównawczej

A	Koncepcja porównywania utworów	B	Uzasadnienie tezy interpretacyjnej	C	Poprawność rzeczowa	D	Zamysł kompozycyjny	E	Spójność lokalna	F	Styl tekstu	G	Poprawność językowa	H	Poprawność zapisu										
4	Koncepcja niesprzeczna z utworami i spójna	9	Uzasadnienie trafne, pogłębione	2	Brak błędów rzeczowych	3	Kompozycja funkcjonalna	2	Pełna spójność wypowiedzi lub nieznaczne zaburzenia spójności	3	Styl stosowny	4	Brak błędów lub nieliczne błędy nierażące	3	Zapis w pełni poprawny lub nieliczne błędy nierażące										
2	Koncepcja niesprzeczna z utworami i częściowo spójna	6	Uzasadnienie trafne, ale niepogłębione													1	Zaburzenia funkcjonalności kompozycji	1	Znaczne zaburzenia spójności	2	Styl częściowo stosowny	2	Liczne błędy nierażące lub nieliczne błędy rażące	2	Liczne błędy nierażące lub nieliczne błędy rażące
1	Koncepcja częściowo sprzeczna z utworami	3	Uzasadnienie częściowo trafne																						
0	Koncepcja sprzeczna z utworami lub brak koncepcji	0	Brak trafnych argumentów uzasadniających interpretację porównawczą	0	Jeden błąd lub więcej błędów rzeczowych	0	Brak zamysłu kompozycyjnego	0	Wypowiedź niespójna	0	Styl niestosowny	0	Liczne błędy rażące	0	Liczne błędy rażące										

UWAGA

Jeśli w kategorii A praca uzyska 0 punktów, egzaminator nie przyznaje punktów w pozostałych kategoriach.

Jeśli w kategorii A praca uzyska 1 punkt, a w kategorii B – 0 punktów, egzaminator nie przyznaje punktów w pozostałych kategoriach.

Jeśli praca składa się z mniej niż 300 słów, egzaminator przyznaje punkty tylko w kategoriach A, B i C.

Pojawienie się rzeczowego błędu kardynalnego dyskwalifikuje pracę – zdający otrzymuje 0 punktów.

Objaśnienia

A. Koncepcja interpretacji porównawczej jest efektem poszukiwania przez zdającego sensów wynikających z zestawienia tekstów i wymaga ustalenia pewnych obszarów porównania, w których szuka się podobieństw i/lub różnic między utworami, a następnie wyciąga z tego wnioski. Koncepcja jest oceniana ze względu na to, czy jest **niesprzeczna z utworami** i czy jest **spójna**.

- Koncepcja jest **niesprzeczna z utworami**, jeśli znajduje potwierdzenia w obu tekstach, przy czym porównywane obszary są dla tekstów trafne i istotne, a nie drugorzędne. Koncepcja jest **częściowo sprzeczna** z utworami, jeśli jedynie we fragmentach (lub fragmencie) znajduje potwierdzenie w tekstach lub porównywane obszary są dla tekstów drugorzędne. Koncepcja jest **całkowicie sprzeczna** z utworami, jeśli nawet we fragmentach (lub fragmencie) nie znajduje potwierdzenia w tekstach.
- Koncepcja jest **spójna**, gdy wypowiedź w sposób wystarczający dla uzasadnienia tezy/hipotezy interpretacyjnej obejmuje i łączy w całość sensy obu utworów.
- Koncepcja jest **częściowo spójna**, gdy wypowiedź obejmuje i łączy sensy obu utworów, ale w sposób niewystarczający dla uzasadnienia tezy/hipotezy interpretacyjnej.
- Koncepcja jest **niespójna**, gdy wypowiedź obejmuje sensy każdego tekstu, ale ich nie łączy (tzn. wypowiedź składa się z dwóch niepowiązanych ze sobą interpretacji). Brak koncepcji to brak wskazania zasady zestawienia utworów.

B. Uzasadnienie interpretacji jest oceniane ze względu na to, czy jest **trafne** i czy jest **pogłębione**.

- Uzasadnienie **trafne** zawiera wyłącznie **powiązane z tekstami argumenty na rzecz odczytania sensów wynikających z zestawienia utworów**. Argumenty muszą wynikać ze sfunkcjonalizowanej analizy, to znaczy wywodzić się z formy lub/i treści tekstów. Uzasadnienie jest częściowo trafne, jeśli w pracy oprócz niepowiązanych z tekstami lub/i niewynikających ze sfunkcjonalizowanej analizy argumentów pojawi się przynajmniej jeden argument powiązany z tekstami i wynikający ze sfunkcjonalizowanej analizy.
- Uzasadnienie jest **pogłębione**, jeśli jest osadzone nie tylko w tekstach, ale także w potwierdzonych tekstami i przyjętą koncepcją porównywania utworów kontekstach (np. biograficznym, historycznoliterackim, filozoficznym, kulturowym). Zdający powinien choć częściowo rozwinąć przywołany kontekst, aby uzasadnić jego pojawienie się.
- Uzasadnienie jest **niepogłębione**, gdy wszystkie argumenty są sfunkcjonalizowane, ale zdający przywołał je tylko z tekstów albo tylko z kontekstów.

C. Poprawność rzeczową ocenia się na podstawie liczby błędów rzeczowych. Pomyłki (np. w nazwach własnych lub datach) niewpływające na koncepcję interpretacyjną uważa się za usterki, a nie błędy rzeczowe.

Błąd kardynalny to błąd rzeczowy świadczący o nieznajomości: (1) tekstu kultury, do którego odwołuje się zdający oraz (2) kontekstu interpretacyjnego przywołanego przez zdającego.

D. Kompozycję ocenia się ze względu na **funkcjonalność segmentacji i uporządkowania tekstu** zgodnie z wybranym przez zdającego gatunkiem wypowiedzi. Należy wziąć pod uwagę, czy w tekście zostały wyodrębnione – językowo i graficznie – części pracy i akapity niezbędne dla jasnego przedstawienia koncepcji interpretacyjnej i uzasadniających ją argumentów oraz czy wyodrębnione części i akapity są logicznie i konsekwentnie uporządkowane (bez luk i zbędnych powtórzeń).

Kompozycja jest **funkcjonalna**, jeśli podział tekstu na segmenty (części) i ich porządek (układ) są ściśle powiązane z porządkiem treści i realizowanymi w tekście funkcjami retorycznymi. Odejście od zasady trójdzielnej kompozycji nie jest błędem, jeśli segmentacja jest funkcjonalna.

E. Spójność lokalną ocenia się na podstawie zgodności logicznej i gramatycznej między kolejnymi, znajdującymi się w bezpośrednim sąsiedztwie zdaniami w akapitach. Znaczne zaburzenia spójności wypowiedzi to np. akapity zbudowane z sekwencji zdań niepowiązanych ze sobą ani logicznie, ani gramatycznie (potok luźnych myśli, skojarzeń).

F. Styl tekstu napisanego przez zdającego ocenia się ze względu na **stosowność**.

Styl uznaje się za stosowny, jeśli zachowana jest zasada *decorum* (dobór środków językowych jest celowy i adekwatny do wybranego przez zdającego gatunku wypowiedzi, sytuacji egzaminacyjnej, tematu i intencji wypowiedzi oraz odmiany pisanej języka). Dopuszcza się drobne, sporadyczne odstępstwa od stosowności.

Styl częściowo stosowny dotyczy wypowiedzi, w której zdający niefunkcjonalnie łączy różne style, nie kontroluje jednolitości stylu – np. w wypowiedzi pojawiają się wyrazy i konstrukcje z języka potocznego, nieoficjalnego, wtręty ze stylu urzędowego, nadmierna metaforyka.

Mieszanie różnych stylów wypowiedzi uznaje się za uzasadnione, jeśli jest funkcjonalne.

Styl jest niestosowny, jeśli wypowiedź zawiera np. wulgaryzmy lub ma charakter obraźliwy. Styl wypracowania nie musi być zgodny z upodobaniami stylistycznymi egzaminatora.

G. Poprawność językową ocenia się ze względu na **liczbę** i **wagę** błędów składniowych, leksykalnych, słowotwórczych, frazeologicznych, fleksyjnych i stylistycznych.

Błąd stylistyczny to konstrukcja zgodna z normą językową, ale niewłaściwa w sytuacji, w której powstaje tekst, oraz nieodpowiednia dla stylu, w jakim tekst jest pisany, np. udziwniona metafora, niefunkcjonalny kolokwializm, wulgaryzm, nieuzasadnione powtórzenie leksykalne lub składniowe. Błędów logicznych nie uznaje się za błędy stylistyczne.

H. Poprawność zapisu ocenia się ze względu na **liczbę** błędów ortograficznych i interpunkcyjnych (szacowaną odpowiednio do objętości tekstu) oraz ich **wagę** (błędy rażące i nierażące). Za **błąd rażący** uznaje się błąd, który polega na naruszeniu ogólnej reguły ortograficznej lub interpunkcyjnej w zapisie słów lub fraz o wysokiej frekwencji.